

Læknaviðurskiftini í Sandoynni!

Neyvan nakar søkir starvuttan so hann veit at viðurskiftini eru rímiliga góð

Eingin søkti, seinast læknaembætið í Sandoynni varð lýst leyst, og næstseinastu ferð var bert ein umsøkjari. Og tað hóast trot er á føstum stórvum til yngri lækna bæði í Danmark og í Føroyum.

Grundin til at tað bert var ein ella eingin umsøkjari kundi verið, at útlitini fyri peningaligum vinningi vóru smá, men tað kundi eisini bent á, at arbeiðsumstøðurnar eru ov vánaligar, skrivur ein lesari, sum ynskir at vera dulnevndur. Sosialurin hevur heitt á henda lesaran, sum veit eitthvørt um læknaupplivingina á Sandi, um at siga sína hugsan.

Vit prenta tí grein hansara undir dulnevni.

Nógv hevur í seinastuni verið talað um læknaviðurskiftini í Sandoyar læknaðomi. Og vit kunnu við góðum rætti spyrja, hvat ið í grundini er á vási, og hvat stríðið stendur um. Sum altíð, tá ið stríð er, eru ymisk áhugamál og sjónarmið, ið gera seg galdandi. Og sum so ofta fyrr, koma tær veruligu orsakirnar til ósemjuna neyvan fram í ljósmála, tí um so var, hevði onkur av þertunum neyvan staðið seg væl í fólksins eygum.

Partarnir

Hvørjir eru partarnir í ósemjuni?

Tað er fólkið, sum býr í oynni, og tað vil siga sjúklingarnir, tí øll kunnu koma soleiðis fyr, at tey verða tald sum sjúklingar eina tíð.

Hvørji eru teirra áhugamál?

Tað er at hava tann tryggleika, at lækni er tøkur alt samdøgrið. Tryggjleikin at vita sær, at lækni er toluliga úthvildur og ikki niðrurdir-komin av alt ov stórar arbeiðsbyrði. At vita sær at hava ein lækna, sum orkar at fylgja við í, hvat nýtt kemur fram í hansara faki, soleiðis at hann altíð er forur fyr at geva ta mest tíðarhóskandi viðgerð.

Tað er sjálvandi eisini áhugamál teirra at sleppa so biligt í skatti sum gjørligt, og tað stríðið imóti ynskinum um best møguga læknaætt.

Prisurin

Men at loysa spurningin við at seta ein ammanuensis í Sandoynni er óivað dýrari enn at seta tveir kommunulækna, tí grundlønin hjá einum ammanuensis er væl hægri enn tað, ein kommunulækni fær í fastari grundløn. Og aðrar útreiðslur av kommunulækna starvinum munnu vera tær somu, annaðhvørt ein lækni er ella tveir, tí fólk verða neyvan meira sjúk, um ein ella tveir lækna eru.

Tær variablu útreiðslur av kommunulækna starvinum eru nógv tann størri parturin av samlaðu útreiðslunum, og eru eftir rokning fyr hvørja einstaka tænaustveiting. Tað er samsýning fyr viðtal, sjúkkravtjan, blóðroyndir o.s.fr. Tann einasta meir-útreiðslan av týðningi, ið stendur af at hava tveir lækna heldur enn ein, er útreiðslan til ein læknaústað aftrat. Men tann útreiðslan var eisini, tá ið ammanuensis var aftrat kommunulæknanum, hóast tað skal viðgangast, at húsini vóru ikki so góð (prisurin haretir) sum tað, ein vildi boðið einum kommunulækna.

Politikararnir!

Politikararnir í Sandoynni eru teir, ið skuldu verið umboð og talsmenn hjá fólkinum, men teir eru í tvístøðu, tí bæði skulu teir ansa eftir pengakassanum hjá kommununi, og eisini skulu teir hugsa um at

Lækna húsin vóru í vánaligum standi. Nú eru sandoyingar farnir undir at byggja nýggj lækna húsið

verða afturvaldir næsta kommunuval. Harumframt skulu teir taka sær av nógvum øðrum, ósam-bærligum, áhugamálum. Skulu teir virka fyr at fáa betri havn í Skopun, ella skulu teir syrgja fyr, at kommunulækni fær tíðarhóskandi arbeiðsumstøður.

Tað er helst ringt at fáa undirtøku fyr tí seinna, tí eingin úttan sjúklingarnir og lækni leggja so stóran dent á tað. Og sjúklingarnir eru ikki altíð tær somu fólkini, tí — tibetur — eru tey flestu ikki sjúklingar alla tíðina, og tí, at tey, sum mest støðugt verða tald sum sjúklingar, samstundis eru tey, ið ringast eru at mobilisera, og oftast eru tey eisini tey, ið illa duga at tala fyr seg. Og øvugt hoyra tey flestu upp í sama vinnulivsbólk alt lívið — um tey so eina tíð kunnu vera sjúklingar — og tey hoyra sostatt upp í nógv meira einsháttadag og støðugar áhugabólkar, og harav fylgir, at tey eisini eru teir sterkastu pressionsbólkar.

Løgtingsmennirnir skulu, eins og politikararnir í Sandoynni, royna at víga ymisk ósam-bærlig áhugamál upp imóti hvørjum øðrum, tí politikkur kann sigast at vera at skula samanbera og víga upp imóti hvørja aðrari ymsar støddir, sum ilt er at samanbera.

Tíverri frættist, at ætlanin er at biða við at finna eina loysn, til greiða er fingin á, hvussu komandi læknaembætið fer at virka, og hvussu hon fer at broyta sundurbýtið av skyldunum millum kommunurnar, landið og Danmark.

PLO

Kommunulæknaarnir eru limir í fakfelagnum PLO,

ið stendur fyr Praktiserende Lægers Organisation. Einasta endamál hjá hesum felag er at virka fyr, at limir tess fáa best møguga løn fyr arbeiðið, teir gera. Teir siga seg vilja virka til frama fyr sjúklingarnar, men tað er einki úttan skjálkaskjól. Eisini vilja teir tryggja limum sínum, at teir framhaldandi varðveita teir fyrimunir, sum vunnir eru. Hetta er sjálvandi endamálið hjá øllum fakfelögum, meira ella minni týðiliga orðað.

Men í hesum føri er kortini okkurt, ið ikki er sum tað plagar at vera, tí PLO í mongum førum virkar fyr at meta arbeiði hjá kommunulæknum sum sokallaða fría vinnu. — Sum ein litil handil, har kundarnir eru sjúklingarnir. Men tað er so sum so hvussu frí henda vinna er, partvist tí at sjúklingar í Føroyum í royndum ikki kunnu velja, hvønn lækna teir vilja hava, og partvist tí at eitt eyðkenni hjá tí fríu vinnuni ikki er til staðar: ein ávis óvissa og vandi (risiko). Læknaarnir eru tryggjaðir úr høvdi og aftur í hin endan, ella, kundur vit sagt, teir hava bæði belti, livreim, fall-skiggja, bjargingarvest og bjargingarbrúna í senn.

PLO hevur leingi forðað fyr, at læknaupplivingurin í Sandoynni verður loystur í bræði, tí teir krevja, at verða tveir lækna settir, so skal teimum verða tryggjað ein ávis løn. Tað er eitt sera logið krav, tá ið ein samstundis roknað limirnar at vera í fríari vinnu. Hvat um nú ein maður kom til kommununa, bað og handilslovi og samstundis kravdi, at kommunan skuldi tryggja honum eina minstuløn og harvið minstamark fyr vinn-ingi?

FAYL

Stoðan hjá PLO er so mikið meira óskilling, tí teir hava sett seg sum umboð og talsmenn fyr ein annan yrkisból, teir yngri læknaarnar, sum eru skipaðir í felagið FAYL. Tey, sum søkja kommunulækna starv, eru fyr tað mesta limir í FAYL. Neyvan søkir nakar starvuttan so hann veit, at viðurskiftini eru rímiliga góð.

Spurningurin er, um PLO veit hvat ungr lækna er í dag meta sum fyrimunir. Limirnir í PLO eru sum heild væl betur fyr enn limirnir í FAYL, og fatan teirra av, hvat ið vert er at streva eftir her í livinum, er sera traditionell.

Her er kanska broyting komin í við einum nýggjum ættarliði, tí yngri lækna tykjast leggja dent á annað enn pengar. Kanska ber tað tann vegin, at fleiri leggja dent á arbeiðsviðurskifti og livsumstøður yvirhøvur. Besta prógv fyr hesum er, at eingin søkti, seinast læknaembætið í Sandoynni varð lýst leyst, og næstseinastu ferð var bert ein umsøkjari. Og tað hóast trot er á føstum stórvum til yngri lækna bæði í Danmark og Føroyum.

Grundin til, at tað bert var ein ella eingin umsøkjari kundi verið, at útlitini fyr peningaligum vinningi vóru smá, men tað kundi eisini bent á, at arbeiðsumstøðurnar eru ov vánaligar. Seinast tilsvarandi starv varð lýst leyst í Havn, vóru niggju umsøkjarar, og hvi høvur eingin av hesum søkt Sandoyinna — onkur av teimum má tá hugsað framvegis at hava hug at starvast sum kommunulækni!

Vakt 24 tímar

um samdøgrið!

Ivaleyst gera tey viðurskifti, sum Bodil Andersen nevndi í eini samrøðu í útvarpinum, stutt áðrenn hon fór frá sum kommunulækni í Sandoynni, sitt til, at so er. Sendingin æt "Vakt 24 tímar um samdøgrið allar vikudagar". Tað er strævið ongantíð at kunna halda frí, altíð at skula vera við eina telefon, at skula fara undir næsta arbeiðsdag, um ein so hevur sitið við telefonina, verið úti á sjúkkravtjan eina ella fleiri ferðir um náttina. Hetta seinasta er felags fyr allar kommunulækna í Føroyum, men at so ikki næstu nátt at kunna leggja seg at sova í øllum náðum, vita sær at í nátt verður fríður, tað bjóðar tú ongum úttan Sandslækna.

Onkur sigur kanska, at soleiðis var fyr í tíðini. Men tað er so nógv, sum ikki er sum fyr í tíðini. Fyrr í tíðini lógu fólk í seingini í fríð, reikaðu ikki úti millum bygda um næturnar meira ella minni drukkin. Fyrr í tíðini var einki sum æt at halda frí um vikuskiftið, soleiðis sum nú. Fyrr í tíðini arbeiddu fólk ikki bert 40 tímar um vikuna. Tað gera tey nú. Fyrr í tíðini varð lækni ikki boðsendur so nógv og so ofta sum nú. Fólk aftraðu seg við at órgva lækna.

Øðrvísi er nú — fólk fira ikki fyr at fara til lækna ella boðsenda honum, um okkurt er áfátt. Partvist tí vit nú vita meira og tí geva okkum størri far um heilsuna, og eru bangin fyr, at okkurt álvarsligt skal baga okkum.

Eín, ið ynskir Sandoynni

alt væl